

ความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

จิราพรรณ เบญญศรี*
ชุติมา หุ้มนเรืองวงษ์**

Benyasri C, Roomruangwong C. Stress and associated factors among teachers who teach learning disabled kindergartners and elementary students in schools under supervision of the Office of Private Education Commission. Chula Med J 2012 Mar - Apr; 56(2): 227 - 42

Background : *Rules prescribed in the National Education Act of 2542 BE specify that every school must provide inclusive education for learning disabled students. Practices in order to comply with the Act and related rules without sufficient readiness may have stress effects on the workplace especially teachers who lack knowledge and skills to provide such education for this special group of students.*

Objective : *To study the levels of stress and associated factors among Teachers who teach learning disabled kindergartners and elementary students in schools under the supervision of the Office of Private Education Commission in Bangkok Metropolitan.*

Design : *A cross – sectional descriptive study.*

Setting : *Schools under a supervision of the Office of Private Education Commission in Bangkok Metropolitan.*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Materials and Method** : *Data were collected from 202 teachers who teach learning disabled kindergartners and elementary students. Self-report questionnaires included; 1) general personal background information questionnaire; 2) work related factors questionnaire, e.g., teaching information questionnaire and workload & responsibilities questionnaire; 3) relationship with bosses and colleagues questionnaire; and 4) 41 Stress questionnaires based on Tossapol's model. All these were completed by the subjects. Univariate analysis (e.g. Chi-Square test) were used to examine associated factors related to stress and multivariate analysis was used to determine predictors of stress among this group of teachers.*
- Results** : *The result of the study shows that the majority of the samples had low stress (51.0%). Factors that statistically significantly associated with stress of monthly personal and monthly family incomes, training attendance, all levels of instruction, English teaching (to learning disabled and normal students), mathematics teaching in learning disabled and normal students integrated class, teaching learning-disabled students who were delayed in speech and language disorder and autistic, work burden, relationship with bosses, and relationship with colleagues. Multivariate analysis revealed 5 factors significantly associated with stress ;: monthly income, training attendances, English teaching (to normal students), teaching learning-disabled students (speech and language disorder) and relationship with colleagues.*
- Conclusion** : *Teachers who teach learning disabled kindergartners and elementary students in schools under the supervision of the Office of Private Education Commission in Bangkok have a low level of stress. Knowing the risk factors will help education personnel identify high-risk groups and provide appropriate assistance.*
- Keywords** : *Stress, teachers, learning disabled students, school.*

Reprint request : Roomruangwong C. Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. February 10, 2011.

จิราพรรณ เบญญศรี, ชุติมา หุุ่มเรืองวงษ์. ความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในครูที่สอน
นักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหาร
งานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์เวชสาร
2555 มี.ค. - เม.ย.; 56(2): 227 - 42

เหตุผลของการทำวิจัย : ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้
ทุกโรงเรียนต้องจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วมให้กับนักเรียนพิการทาง
การศึกษาการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติและกฎระเบียบ
ที่เกี่ยวข้องโดยขาดความพร้อมอย่างพอเพียง ส่งผลต่อความเครียด
ในการทำงานโดยเฉพาะกับครูที่ยังขาดทักษะ และความรู้ในการจัดการ
ศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาระดับความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในครู
ที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการวิจัย : การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง

สถานที่ทำการศึกษา : โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

**กลุ่มตัวอย่างและ
วิธีการศึกษา** : เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่ทำการสอนนักเรียนพิการทางการศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 202 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบ
ตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
2) แบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล
การสอน และแบบสอบถามเกี่ยวกับภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ
3) แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อน
ร่วมงาน 4) แบบสอบถามความเครียดจากการทำงานของทศพล บุญธรรม
จำนวน 41 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Univariate analysis (ได้แก่ chi-
square test) เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเครียดและใช้
logistic regression analysis เพื่อหาปัจจัยทำนายภาวะเครียดในครู

- ผลการศึกษา** : ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับความเครียดอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 51.0) โดยมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ได้แก่ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน รายได้รวมของครอบครัว การได้รับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ การสอนรวมทุกระดับชั้น สอนวิชาภาษาอังกฤษในนักเรียนปกติล้วนและสอนในนักเรียนพิการทางการศึกษาล้วน สอนวิชาคณิตศาสตร์ในการสอนรวมระหว่างนักเรียนพิการทางการศึกษาและนักเรียนปกติ สอนนักเรียนที่บกพร่องทางการพูดและภาษา และประเภทอาชีพที่อดทน ภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ และ $p < 0.01$ เมื่อวิเคราะห์โดยวิธี *logistic regression analysis* มีเพียง 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเครียด ได้แก่ รายได้ต่อเดือน การเข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ การสอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่ดี
- สรุป** : ครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีภาวะความเครียดอยู่ในระดับน้อย การทราบปัจจัยเสี่ยงจะช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาสามารถคัดกรองกลุ่มเสี่ยง และให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมต่อไป
- คำสำคัญ** : ความเครียด, ครู, นักเรียนพิการทางการศึกษา, โรงเรียน.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”⁽¹⁾ การจัดการศึกษาแก่นักเรียนพิการทางการศึกษาในลักษณะการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติเป็นหน้าที่ของทุกโรงเรียนที่ต้องจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวจะได้ผลดีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย จากผลการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่าโรงเรียนทั่วไปยังมีปัญหาในการบริหารจัดการการเรียนร่วม บุคลากรของโรงเรียนยังขาดความรู้ และทักษะที่พอเพียงต่อการจัดการเรียนร่วมในลักษณะดังกล่าว ดังนั้น การที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยขาดความพร้อมอย่างพอเพียง สามารถส่งผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากงานก่อให้เกิดประสบการณ์จากความเครียดอันยาวนานนำไปสู่ความอ่อนล้า และการถดถอยในหน้าที่ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กด้วย⁽²⁾

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการทางการศึกษา ส่งผลต่อความเครียดในการทำงานโดยเฉพาะกับครูที่ยังขาดทักษะ และความรู้ในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังจำต้องรับภาระงานที่ต้องสอนและดูแลนักเรียนพิการเพิ่มขึ้นจากงานสอนประจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ขาดความตั้งใจในการทำงาน ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานลดลง ครูยังมีความเครียดในการทำงานมากเท่าใดก็จะมีผลต่อการสอนที่ไม่ดีมากขึ้น⁽³⁾ ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากงานก่อให้เกิดประสบการณ์จากความเครียดอันยาวนานนำไปสู่ความอ่อนล้า และการถดถอยในหน้าที่ ซึ่งอาจจะส่งผล

กระทบไปถึงการละทิ้งต่ออาชีพได้ ครูที่ประสบกับความเครียดเพราะรับภาระงานมากเกินไป และไม่ได้รับการสนับสนุนจากทุกด้าน จะขาดแรงจูงใจสำหรับการเผชิญกับการเรียนรู้ใหม่ และการพยายามทดลองวิธีการใหม่ ๆ⁽⁴⁾ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเครียดในครู เพื่อเป็นแนวทางได้ความรู้ในการลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดความเครียดไม่ให้เกิดกับครู ซึ่งถือว่าเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครู และยังเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจมีผลกระทบไปถึงนักเรียนเช่นกัน อีกทั้งข้อมูลดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะนำไปใช้ป้องกัน และแก้ไขความเครียดในการทำงานของครูผู้สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาต่อไปในอนาคต

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-sectional descriptive study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่ทำการสอนนักเรียนพิการทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ จากจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 341 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 273 ชุด ตามจำนวนที่ได้รับอนุญาตจากโรงเรียนต่าง ๆ และได้รับกลับคืนมาจำนวน 213 ชุด คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบถ้วน จำนวน 202 ชุด ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คำนวณไว้ โดยเป็นครูที่สมัครใจให้ความร่วมมือในการวิจัยโดยลงชื่อในใบยินยอม และให้เวลาในการเก็บข้อมูลโดยการศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบบสอบถามที่ใช้มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน
แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล
การสอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และ
ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาระงาน
และหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ
ทศพล บุญธรรม⁽⁵⁾ มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ แบบสอบ
ถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)
5 ระดับ คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงมาก เป็นจริง
ปานกลาง เป็นจริงน้อย เป็นจริงน้อยที่สุด แปลผลโดย
อาศัยค่าเฉลี่ยคะแนน ได้แก่ 1.00 – 1.49 คะแนน หมายถึง
มีภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49 คะแนน หมายถึง มีภาระงานและหน้าที่
ความรับผิดชอบอยู่ในระดับน้อย 2.50 – 3.49 คะแนน
หมายถึง มีภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ใน
ระดับปานกลาง 3.50 – 4.49 คะแนน หมายถึง มีภาระ
งานและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 4.50 –
5.00 คะแนน หมายถึง มีภาระงานและหน้าที่ความรับ
ผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า Cronbach's alpha
coefficient เท่ากับ 0.89

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์
กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผู้วิจัยใช้แบบ
สอบถามของทศพล บุญธรรม⁽⁵⁾ มีข้อคำถามจำนวน
27 ข้อ แบ่งเป็นความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา จำนวน
13 ข้อ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จำนวน 14 ข้อ
แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating
scale) 5 ระดับ คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงมาก เป็น
จริงปานกลาง เป็นจริงน้อย เป็นจริงน้อยที่สุด แปลผล
โดยอาศัยค่าเฉลี่ยคะแนน ได้แก่ 1.00 – 1.49 คะแนน
หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด 1.50 –
2.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ
ปานกลาง 3.50 – 4.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์
อยู่ในระดับน้อย 4.50 – 5.00 คะแนน หมายถึง มีความ
สัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่า Cronbach's alpha
coefficient เท่ากับ 0.87

ตอนที่ 4 แบบสำรวจความเครียดจากการ
ทำงาน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของทศพล บุญธรรม⁽⁵⁾
มีข้อคำถามจำนวน 41 ข้อ แบ่งเป็นด้านร่างกาย จำนวน
12 ข้อ ด้านจิตใจ จำนวน 9 ข้อ ด้านความสามารถในการ
ปฏิบัติงาน จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เป็นจริงมาก
ที่สุด เป็นจริงมาก เป็นจริงปานกลาง เป็นจริงน้อย เป็น
จริงน้อยที่สุด แปลผลโดยอาศัยค่าเฉลี่ยคะแนน ได้แก่
1.00 – 1.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ
มากที่สุด 1.50 – 2.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์
อยู่ในระดับมาก 2.50 – 3.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์
อยู่ในระดับปานกลาง 3.50 – 4.49 คะแนน หมายถึง มีความ
สัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย 4.50 – 5.00 คะแนน หมายถึง
มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่า Cronbach's
alpha coefficient เท่ากับ 0.93

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอภาวะเครียดของครูที่สอนนักเรียนพิการ
ทางการศึกษา โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับภาวะเครียดของครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษา
โดยอาศัย chi-square test และใช้ multiple logistic
regression โดยวิธี forward conditional logistic
regression เพื่อหาปัจจัยทำนายภาวะเครียดของครูที่
สอนนักเรียนพิการทางการศึกษา โดยกำหนดนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05

ผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศ
หญิง (ร้อยละ 87.1) มีอายุน้อยกว่า 30 ปี (ร้อยละ 33.2)
มีสถานภาพสมรสแบบคู่ ไม่ได้เรียนจบวิชาเอก/โททาง
ด้านการศึกษาพิเศษ มีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน
11,300 บาท มีรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนอยู่ที่
25,000 - 49,999 บาท มีจำนวนชั่วโมงการสอนพิเศษ
คิดเป็น 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน
90 คน ที่มีรายได้จากการสอนพิเศษ 1,000 - 2,499 บาท

มากที่สุด จำนวน 37 คน (ร้อยละ 18.3) และพบว่ามี
จำนวน 15 คน ที่มีจำนวนชั่วโมงการทำอาชีพเสริมอื่น ๆ
ต่อสัปดาห์ คิดเป็น 5 ชั่วโมง โดยมีรายได้มากกว่า 10,000
บาท จำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.7) ส่วนใหญ่มีสถานะทาง

การเงินในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์เพียงพอแต่ไม่มีเหลือเก็บ
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวทางกาย และ
มีเพียง 1 คน ที่มีประวัติโรคทางจิตเวช โดยพบว่าเป็น
โรคอารมณ์แปรปรวน (ร้อยละ 0.5) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			จำนวนชั่วโมงสอนพิเศษต่อสัปดาห์ (n = 90)		
หญิง	176	87.1	1 - 5 ชั่วโมง	56	27.7
ชาย	26	13.0	6 - 10 ชั่วโมง	26	12.9
อายุ			≥ 11 ชั่วโมง	8	4.0
น้อยกว่า 30 ปี	67	33.2	min = 2 ชั่วโมง, max = 30 ชั่วโมง, mode = 5 ชั่วโมง		
31 - 40 ปี	59	29.2	median = 5 ชั่วโมง		
41 - 50 ปี	50	24.8	รายได้จากค่าสอนพิเศษต่อเดือน (n = 90)		
มากกว่า 50 ปี	26	12.9	น้อยกว่า 1,000 บาท	3	1.5
mean = 37.27, SD = 9.63 ปี, min = 57 ปี, max = 60 ปี			1,000 - 2,499 บาท	37	18.3
สถานภาพสมรส			2,500 - 4,999 บาท	30	14.9
คู่ (สมรส / ไม่สมรส)	109	53.9	≥ 5,000 บาท	20	9.9
โสด	83	41.1	min = 500 บาท, max = 20,000 บาท, mode = 4,000 บาท		
หย่าร้าง / แยกกันอยู่	9	4.5	median = 2,500 บาท		
คู่สมรสเสียชีวิต	1	0.5	จำนวนชั่วโมงการทำอาชีพเสริมอื่น ๆ ต่อสัปดาห์ (n = 15)		
เรียนจบวิชาเอก / วิชาโททางการศึกษาพิเศษ			1 - 6 ชั่วโมง	9	4.5
ไม่ได้เรียน	175	86.6	≥ 6 ชั่วโมง	6	3.0
เรียน	27	13.4	min = 3 ชั่วโมง, max = 20 ชั่วโมง, mode = 5 ^a ชั่วโมง		
รายได้ส่วนตัวต่อเดือน			median = 6 ชั่วโมง		
น้อยกว่า 10,000 บาท	113	55.9	รายได้จากการทำอาชีพเสริมอื่น ๆ ต่อเดือน (n = 15)		
10,000 - 19,999 บาท	74	36.6	น้อยกว่า 5,000 บาท	4	26.7
≥ 20,000 บาท	15	7.4	5,000 - 9,999 บาท	4	26.7
mean = 11,300, SD = 4,002 บาท, min = 4,000 บาท			≥ 10,000 บาท	7	46.7
max = 25,500 บาท			min = 2,000 บาท, max = 20,000 บาท, mode = 5,000 ^a บาท		
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน			median = 9,500 บาท		
น้อยกว่า 15,000 บาท	32	15.8	ความเพียงพอของรายได้		
15,000 - 24,999 บาท	36	17.8	เพียงพอและมีเหลือเก็บ	62	30.7
25,000 - 49,999 บาท	77	38.1	เพียงพอแต่ไม่มีเหลือเก็บ	87	43.1
≥ 50,000 บาท	57	28.2	ไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน	25	12.4
mean = 36,700, SD = 23,900 บาท, min = 4,000 บาท			ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน	28	13.9
max = 25,500 บาท			โรคประจำตัวทางกาย		
			ไม่มี	168	83.2
			มี	34	16.8
			โรคประจำตัวทางจิตเวช		
			ไม่มี	201	99.5
			มี	1	0.5

ข้อมูลการสอน

จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน ส่วนใหญ่สอนในระดับประถมศึกษา จำนวน 119 คน (ร้อยละ 58.9) มีระยะเวลาการเป็นครูน้อยกว่า 2 ปี มีประสบการณ์ในการเป็นครูสอนนักเรียนพิการทางการศึกษา ตั้งแต่ 10 ปี เคยเข้ารับการอบรมครูสอนนักเรียนพิการทางการศึกษา (ร้อยละ 41.1) จากการศึกษ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน สอนวิชาภาษาไทยในนักเรียนปกติจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 18.8) กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 32 คน สอนวิชาคณิตศาสตร์ในนักเรียนพิการทางการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 7.9) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน (ร้อยละ 43.6) มีรายวิชาที่สอนร่วมระหว่างนักเรียนพิการและนักเรียนปกติ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างสอนวิชาภาษาไทยมากที่สุดเช่นกัน และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน (ร้อยละ 54.5) รับผิดชอบนักเรียนพิการทางการศึกษาประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้มากที่สุด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2. ข้อมูลการสอน

ข้อมูลการสอน	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นที่สอน			รายวิชาที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาล้วน (n = 32)		
- อนุบาล	75	37.1	- คณิตศาสตร์	16	7.9
- ประถมศึกษา	119	58.9	- ภาษาไทย	15	7.4
- สอนทั้ง 2 ระดับ	8	4.0	- ศิลปะ	10	5.0
ระยะเวลาการเป็นครูน้อยกว่า 2 ปี	121	59.9	- ภาษาอังกฤษ	9	4.5
2 - 4.99 ปี	30	14.9	- วิทยาศาสตร์	7	3.5
5 - 9.99 ปี	40	19.8	- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	6	3.0
≥ 10 ปี	68	33.7	- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	5	2.5
Mean ± SD = 8.98 ± 8.58 ปี, min = 0.17 ปี, max = 35 ปี			- สุขศึกษา และพลศึกษา	4	2.0
ประสบการณ์การเป็นครูสอนนักเรียนพิการทางการศึกษาน้อยกว่า 2 ปี	67	33.2	รายวิชาที่สอนร่วมระหว่างนักเรียนพิการทางการศึกษาและนักเรียนปกติ (n = 178)		
2 - 4.99 ปี	56	27.7	- ภาษาไทย	88	43.6
5 - 9.99 ปี	40	19.8	- คณิตศาสตร์	76	37.6
≥ 10 ปี	68	33.7	- ศิลปะ	75	37.1
Mean ± SD = 4.99 ± 5.05 ปี, min = 0.17 ปี, max = 22 ปี			- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	60	24.8
การอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษไม่เคย	119	58.9	- วิทยาศาสตร์	41	20.3
เคย	83	41.1	- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	41	20.3
รายวิชาที่สอนรวมทุกระดับชั้น (n = 202)			- ภาษาอังกฤษ	39	19.3
- ภาษาไทย	115	56.9	- สุขศึกษา และพลศึกษา	38	18.8
- คณิตศาสตร์	103	51.0	ประเภทนักเรียนพิการทางการศึกษาที่รับผิดชอบ		
- ศิลปะ	80	39.6	- บกพร่องทางการเรียนรู้	110	54.5
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	77	38.1	- ออทิสติก	102	50.5
- ภาษาอังกฤษ	60	29.7	- บกพร่องทางสติปัญญา	101	50.0
- วิทยาศาสตร์	56	27.7	- บกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์	96	47.5
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	54	2.6	- บกพร่องทางการพูดและภาษา	87	43.1
- สุขศึกษา และพลศึกษา	47	23.3	- บกพร่องพัฒนาการและการเคลื่อนไหว	60	29.7
			- บกพร่องทางการได้ยิน	26	12.9
			- พิการซ้อน	22	10.9

ตารางที่ 2. ข้อมูลการสอน (ต่อ)

ข้อมูลการสอน	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลการสอน	จำนวน	ร้อยละ
รายวิชาที่สอนนักเรียนปกติแล้ว (n = 85)			- บทร้องทางการเห็น	7	3.5
- ภาษาไทย	38	18.8			
- คณิตศาสตร์	34	16.8			
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	27	13.4			
- ภาษาอังกฤษ	24	11.9			
- วิทยาศาสตร์	18	8.9			
- ศิลปะ	18	8.9			
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	14	6.9			
- สุขศึกษา และพลศึกษา	12	5.9			

ข้อมูลด้านภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ และ
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 107 คน (ร้อยละ 53.0) มีค่าระดับคะแนนภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ที่ 2.50 - 3.49 คะแนน หมายถึง มีภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 75 คน (ร้อยละ 37.1) มีค่าระดับคะแนนความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาอยู่ที่ 2.50 - 3.49 คะแนน หมายถึง มีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน (ร้อยละ 34.7) มีค่าระดับ

คะแนนความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ที่ 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ตารางที่ 3)

ความเครียดจากการทำงาน

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน พบว่ามีความเครียดจากการทำงานจำนวน 103 คน (ร้อยละ 51.0) ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน 2.20 โดยมีความเครียดจากการทำงานอยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3. ข้อมูลด้านภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

ภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน (n = 202)	N (%)
ภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ค่าคะแนน 2.50 - 3.49 ^a Mean ± SD = 2.88 ± 0.70, min = 1.08, max = 4.42	107 (53.0)
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ค่าคะแนน 2.50 - 3.49 ^b Mean ± SD = 2.27 ± 0.87, min = 1.00, max = 4.62	75 (37.1)
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ค่าคะแนน 2.50 - 3.49 ^b Mean ± SD = 2.15 ± 0.86, min = 1.00, max = 4.79	70 (34.7)

a ประเมินจากแบบสอบถามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ

b ประเมินจากแบบสอบถามความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

ตารางที่ 4. ความเครียดจากการทำงาน

ระดับความเครียด	N (%)
ระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49)	24 (11.9)
ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49)	103 (51.0)
ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49)	74 (36.6)
ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49)	1 (0.50)
ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00)	0 (0.00)

จากการใช้จุดตัดค่าเฉลี่ยคะแนนของแบบสอบถามความเครียดจากการทำงาน โดยรวมกลุ่มที่มีความเครียดในระดับปานกลางถึงมากที่สุด เป็นผู้ที่มีความเครียดจากการทำงาน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ได้แก่ รายได้ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 35,000 บาท การไม่ได้เข้ารับอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ สอนวิชาคณิตศาสตร์ รวมทุกระดับชั้น สอนวิชาภาษาอังกฤษในนักเรียนปกติ ล้วน สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่สอนรวมระหว่างนักเรียนปกติ

และนักเรียนพิการทางการศึกษา สอนนักเรียนพิการประเภทออทิสติก สอนวิชาภาษาไทยและวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทุกระดับชั้น ($p = <0.01$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ได้แก่ สอนวิชาคณิตศาสตร์ในนักเรียนพิการทางการศึกษา ล้วน สอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา ($p = <0.05$) และปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$ ได้แก่ มีภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับมาก มีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับไม่ดี (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเครียดในครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัย (n = 202)	กลุ่มที่มีความเครียด	กลุ่มที่มีความเครียด	X^2	p- value
	น้อยที่สุดถึงน้อย (n = 127) N (%)	ปานกลาง ถึงมากที่สุด (n = 75) N (%)		
รายได้ส่วนตัว/เดือนน้อยกว่า 10,000 บาท	58 (53.2)	51 (46.8)	9.465	0.002 **
รายได้รวมของครอบครัว/เดือนน้อยกว่า 35,000 บาท	44 (50.6)	43 (49.4)	9.899	0.002 **
ไม่ได้เข้ารับอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ	65 (54.2)	55 (45.8)	9.595	0.002 **
รายวิชาที่สอนรวมทุกระดับชั้น				
- สอนวิชาภาษาไทย	81 (70.4)	34 (29.6)	6.544	0.011*
- สอนวิชาคณิตศาสตร์	76 (73.8)	27 (26.2)	10.726	0.001**
- สอนวิชาวิทยาศาสตร์	42 (75.0)	14 (25.0)	4.883	0.027 *
วิชาที่สอนนักเรียนปกติล้วน				
- วิชาภาษาอังกฤษ	8 (33.3)	16 (66.7)	10.180	0.001**
วิชาที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษา ล้วน				
- วิชาคณิตศาสตร์	14 (87.5)	2 (12.5)	4.515	0.034*

ตารางที่ 5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเครียดในครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัย (n = 202)	กลุ่มที่มีความเครียด น้อยที่สุดถึงน้อย (n = 127) N (%)	กลุ่มที่มีความเครียด ปานกลาง ถึงมากที่สุด (n = 75) N (%)	X ²	p- value
วิชาที่สอนร่วมกับนักเรียนปกติและนักเรียนพิการ ทางการศึกษา				
- วิชาคณิตศาสตร์	58 (76.3)	18 (23.7)	9.435	0.002**
ประเภทความพิการในนักเรียนที่รับผิดชอบ				
- บกพร่องทางการพูดและภาษา	62 (71.3)	25 (28.7)	4.612	0.032*
- ออทิสติก	79 (74.5)	27 (25.5)	10.027	0.002**
มีภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ในระดับมาก	84 (56.4)	65 (43.6)	10.264	<0.001**
มีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ในระดับไม่ดี	39 (46.4)	45 (53.6)	16.655	<0.001**
มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในระดับไม่ดี	34 (44.2)	43 (55.8)	18.671	<0.001**

* p < 0.05 ** p < 0.01

**ปัจจัยทำนายภาวะเครียดในครูที่สอนนักเรียนพิการ
ทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร**

เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ เพื่อหาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเครียดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติการถดถอยพหุสัมพันธ์ด้วยวิธี multiple logistic regression

ผลปรากฏว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะเครียดในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ได้แก่ รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท การไม่ได้เข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ การสอนวิชาภาษาอังกฤษนักเรียนปกติล้วน การสอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่ดี (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6. ปัจจัยทำนายภาวะเครียดในครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับอนุบาล และประถมศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์
ด้วยสถิติแบบถดถอยพหุสัมพันธ์ multiple logistic regression

ปัจจัย	Adjusted	95% CI of OR	p - value
รายได้ส่วนตัว/เดือนน้อยกว่า 10,000 บาท	0.420	0.216 - 0.8160	0.010 **
ไม่ได้เข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ	0.457	0.229 - 0.913	0.026 **
การสอนภาษาอังกฤษในนักเรียนปกติล้วน	4.171	1.515 - 11.473	0.006 **
การสอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา	0.485	0.244 - 0.963	0.039 *
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่ไม่ดี	4.277	2.192 - 8.342	< 0.01 **

* p < 0.05 ** p < 0.01

วิจารณ์

จากการศึกษา พบว่าครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาจำนวน 103 คน (ร้อยละ 37.13) มีความเครียดจากการทำงานอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.20$) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะเครียด ได้แก่ รายได้ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท การไม่ได้เข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ การสอนวิชาภาษาอังกฤษนักเรียนปกติล้วน การสอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษาและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่ดี ความเครียดในครูจากการศึกษานี้ เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ การศึกษาความเครียด ความรู้สึก และความต้องการของครูต่อการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติของกรรงทิพย์นาควิเชตร⁽⁶⁾ พบว่าครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.16) มีความเครียดอยู่ในระดับปกติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีคะแนนความเครียดต่ำสุด และการศึกษาเกี่ยวกับภาวะเครียดจากการทำงานของครูระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ของทศพล บุญธรรม⁽⁵⁾ พบว่าครูมีความเครียดอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.82$) สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความเครียดของครูยุคปฏิรูปการศึกษา : กรณีครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ของสีจันทร์ ใจป้อ⁽⁷⁾ พบว่าครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.80) มีระดับความเครียดอยู่ในเกณฑ์ปกติ หรือจัดอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งมีปัจจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีผลต่อความเครียดของครูมากที่สุด ความเครียดในเกณฑ์ปกตินี้มีความหมายตรงกับความเครียดในระดับต่ำที่ ชูทิพย์ ปานปรีชา⁽⁸⁾ ให้ความหมายของความเครียดระดับต่ำไว้ว่า เป็นภาวะของจิตใจที่มีความเครียดอยู่เล็กน้อย ถือว่าเป็นภาวะปกติที่พบได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Grant⁽⁹⁾ ที่ศึกษาความเครียดในการประกอบอาชีพครูที่สอนในวิทยาลัย 4 แห่งใน Toronto, Ontario และ Canada พบว่าร้อยละ 73 ของกลุ่มตัวอย่างมีความเครียดในระดับน้อยเกิดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าปัจจัยทำนายความเครียดในครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษา ได้แก่

รายได้ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษา พบว่าครูที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จะมีความเครียดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทิวา หอมสวัสดิ์⁽¹⁰⁾ ที่ศึกษาความเครียดของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภออุ้มผาง จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าครูที่มีรายได้ของเงินเดือนแตกต่างกัน มีระดับความเครียดแตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของปติภา จันทรสม⁽¹¹⁾ พบว่าระดับรายได้ต่อเดือนของเจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติที่มีระดับรายได้ต่อเดือนน้อยมีแนวโน้มที่จะมีระดับความเครียดสูงกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีระดับรายได้ต่อเดือนมาก รายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต รายได้ที่มากและเพียงพอ สามารถทำให้สถานภาพของบุคคลได้รับการยอมรับนับถือทำให้บุคคลมีความรู้สึกมั่นคง ดังนั้นหากบุคคลมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอ จะทำให้ความต้องการต่าง ๆ ของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง จะเกิดความคับข้องใจและไม่สามารถทนทานหรือเผชิญสภาวะความเครียดได้ดีเท่าบุคคลที่มีรายได้มาก บุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันย่อมมีภาวะความเครียดแตกต่างกันด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันครูมีการดำเนินชีวิตที่มีการแข่งขันกันในด้านวัตถุนิยมสูงและการเผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ จึงทำให้สถานะทางการเงินของครูส่งผลทำให้มีความเครียดต่อปัจจัยต่าง ๆ กันไปด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สถานะทางเศรษฐกิจไม่ว่าต่ำหรือสูงล้วนมีผลต่อการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกัน

การไม่ได้เข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมมีโอกาส

เกิดความเครียดได้สูงกว่าครูที่ได้เข้ารับการอบรม 0.4 เท่า สอดคล้องกับการศึกษาของกรองทิพย์ นาควิเชตร⁽⁶⁾ พบว่าครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.6) ไม่ได้เรียนจบทางด้านการศึกษาพิเศษ จะมีความเครียดสูงและมีความต้องการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่นเดียวกับการศึกษาของสายใจ ชูปว⁽¹²⁾ พบว่าการฝึกอบรมเป็นวิธีการกระตุ้นและพัฒนาคนให้มีความตื่นตัวและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อีกทั้งยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัยอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะผ่านการศึกษาระดับสูงมากก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเข้ารับการอบรมเป็นการเสริมสร้างเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญ และความคิดที่เหมาะสมให้กับครู สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การที่ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ อาจมีสาเหตุหนึ่งคือครูที่ไม่ได้เรียนจบมาโดยตรงทางด้านการศึกษาพิเศษทำให้ไม่มีความเข้าใจดีพอกับการที่จะต้องดูแลเด็กกลุ่มนี้ ดังนั้นความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษจึงเป็นที่ต้องการ และจำเป็นแก่ครูที่สอนเด็กกลุ่มนี้

การสอนวิชาภาษาอังกฤษในนักเรียนปกติ
ล้วน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาที่ผ่านมาของรัตนา ธรรมวงศ์⁽¹³⁾ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 พบว่าครูส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ครูขาดความรู้ และทักษะในการเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสม และยังพบอีกว่า ครูส่วนใหญ่มีทัศนคติในการสอนภาษาอังกฤษไม่ดี คือ ครูไม่มีความมั่นใจในการสอนภาษาอังกฤษเพราะไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษมาโดยตรง หรือคนที่จบเอกภาษาอังกฤษกลับมองว่าตนเองคงสอนได้ไม่ดีเท่ากับครูชาวต่างประเทศ เนื่องจากไม่ใช่เจ้าของภาษาทำให้ไม่กล้าสอน ไม่กล้าพูด เพราะกลัวสำเนียง

ผิดเพี้ยนไป อย่างไรก็ตามวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ต้องมีความแม่นยำต่อเนื้อหาในการสอน และต้องมีการฝึกปฏิบัติมาก การสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาเป็นการปูพื้นฐานด้านภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับเด็ก เป็นวิชาที่ต้องเตรียมการสอน และใช้ทักษะในการสอนมาก⁽¹⁴⁾ ครูต้องพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน บางโรงเรียนขาดความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและมาตรฐานการสอนในบางโรงเรียนมีปัญหาคาราคาซังครูเอกภาษาอังกฤษทำให้ต้องใช้ครูที่ไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษมาสอนแทนยังส่งผลต่อความเครียดในการทำงานมากขึ้น จากการศึกษาข้างต้นนอกจากครูจะสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาหลักแล้วยังต้องดูแลรับผิดชอบนักเรียนพิการเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูกลุ่มนี้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อความเครียดได้

การสอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การศึกษาครั้งนี้ พบว่าบทบาทหน้าที่ของครูที่ไม่ได้สอนนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา มีโอกาสเกิดความเครียดได้มากกว่าครูที่สอนนักเรียนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ อาจเนื่องจากการที่มีปริมาณงานที่มากเกินไป และมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนประจำ ทำให้ครูต้องแสดงบทบาท และมีความรับผิดชอบที่หลายรูปแบบแตกต่างกันไป การทำงานที่คลุมเครือไม่ชัดเจน สามารถก่อให้เกิดความเครียดได้ Alan A.⁽¹⁵⁾ ยังกล่าวเช่นเดียวกันว่า การรับผิดชอบงานปฏิบัติที่ไม่มีขอบเขตแน่นอนสามารถทำให้เกิดความเครียดได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของจรเวช วีรยวรรณ⁽¹⁶⁾ ที่พบว่านอกจากครูจะมีชั่วโมงสอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานประจำที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ครูยังต้องมีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ได้แก่ งานธุรการชั้นเรียน งานด้านกิจกรรมและบริการนักเรียน งานปกครองและงานแนะแนว หน้าที่ครูเวร รับผิดชอบโครงการอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะ

งานหรือบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะงานของครู เช่นเดียวกับการศึกษาของบัวจันทร์ ทะระมา⁽¹⁷⁾ พบว่า ครูที่ต้องรับผิดชอบงานในหลายภารกิจจะส่งผลเสียแก่ ร่างกายและจิตใจ รวมทั้งกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าหากครูได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบนักเรียนพิการประเภทใดประเภทหนึ่งโดยตรงอาจทำให้ครูลดความเครียดลงได้ เนื่องจากครูได้ใช้ ทักษะ และประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนแต่ละประเภท อย่างเต็มความสามารถ มีแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของทศพล บุญธรรม⁽⁵⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะเครียดจากการทำงานของครูระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานสามารถทำนายภาวะความเครียดจากการทำงาน ของครูได้ร้อยละ 30.6 ผลการศึกษาสุขภาพจิตของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครของจันทนา สุวรรณอาสน์⁽¹⁸⁾ นอกจากนี้จะพบว่าผู้ที่มีรายได้น้อยมี ภาวะความเครียดสูงกว่าผู้ที่มีรายได้มากแล้ว ยังพบอีกว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีผลต่อ ความเครียดในแต่ละวันได้เช่นกัน ผลการศึกษาที่ผ่านมา สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่ว่าปริมาณงานที่ทำมากเกินไป การตัดสินใจในการทำงาน กลัวความผิดพลาด ในการทำงาน ขอบเขตของงานไม่ชัดเจน เกิดความขัดแย้ง ในบทบาทเมื่อมีความขัดแย้งในหน้าที่การงานกับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมในที่ทำงานไม่ดี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในที่ทำงานเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความเครียดให้เกิดกับครูได้ แต่ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่ สอดคล้องกับการศึกษาของนิธิกุล ลีลารัตนานูวัฒน์ และคณะ⁽¹⁹⁾ ที่รายงานระดับความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่มีผลกระทบ

ต่อระดับความเครียดของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ และมีความเห็นต่อการรายงานนี้ว่า เพื่อน ร่วมสาขาวิชามีส่วนช่วยเหลือในด้านกรเรียนเป็นอย่างดี ผลการศึกษาดังกล่าว มีปัจจัยที่เหมือนและแตกต่างจาก การศึกษาของผู้อื่น เนื่องจากการใช้เครื่องมือที่ต่างกัน ประกอบกับสภาพแวดล้อม รวมถึงพื้นฐานของกลุ่ม ตัวอย่างที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยมีความเหมือน และแตกต่างกันไป

สรุป

ครูที่สอนนักเรียนพิการทางการศึกษาระดับชั้น อนุบาลและประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหาร งานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขต กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 51.0) มีความเครียด อยู่ใน ระดับน้อย ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะเครียดและเป็นปัจจัย ทำนายภาวะเครียดในครูกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายได้ ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท การไม่ได้เข้ารับ การอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ การสอน นักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางการพูดและภาษา และ การมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่ดี การทราบปัจจัย เสี่ยงจะช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาสามารถคัดกรอง กลุ่มเสี่ยง และให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ชุติมา หุ่มเรื่องวงษ์ ที่ให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ทศพล บุญธรรม ที่อนุญาตให้ใช้แบบสอบถาม ภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ แบบสอบถาม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และแบบประเมินความเครียดจากการทำงาน และขอขอบ พระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในโรงเรียนสังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความกรุณาในการเข้าไปเก็บข้อมูล

อ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค, 2542
2. บุญช่วย สมัคร. การพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับครูผู้สอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ, 2552
3. เมธี ปิณฑนนท์. การบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2530
4. Billingsley BS. Promoting teacher quality and retention in special education. J Learn Disabil 2004 Sep-Oct;37(5):370-6
5. ทศพล บุญธรรม. ภาวะความเครียดจากการทำงานของครูระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547
6. กรองทิพย์ นาควิเชตร. ความเครียด ความรู้สึก และความต้องการของครูต่อการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543
7. สัจจันทร์ ใจป้อ. ความเครียดของครูยุคปฏิรูปการศึกษา: กรณีครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545
8. ชูทิพย์ ปานปรีชา. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529
9. Grant GF. Occupation stress among college educators (stress) [dissertation]. Abatracts Internation 1996 Oct;57(40):1438
10. ทิวา หอมสวัสดิ์. ความเครียดของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543
11. ปติภา จันทรสม. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติ [ภาคินิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2552
12. สายใจ ชูปวา. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ผ่านการอบรมทางวิชาการ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการในพระราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วารสารห้องสมุด 2541เม.ย.-มิ.ย.; 42(4):66-73
13. รัตนา ธรรมวงศ์. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมืองลำปาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541
14. กุลธิดา คุณเกิดกาญจน์. ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ [ออนไลน์]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ 2 ก.พ. 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.kruthai.socialgo.com>
15. Chan AHS, Chen K, Chong EYL. Work stress of teachers from primary and secondary schools in Hong Kong [online]. 2010 [cited 2011 Jan 20]. Available from: http://www.iaeng.org/publication/IMECS2010/IMECS2010_pp1903-1906.pdf
16. รจเวช วีรยวรรธน. ความเครียดในการทำงานของครู

ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ [ปริญญา
นิพนธ์มหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2544

17. บัวจันทร์ ทะระมา. เจตคติที่มีต่อวิชาชีวเคมีของครู
ประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง
เชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540
18. จันทนา สุวรรณอาสน์. สุขภาพจิตของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยา

นิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532

19. นิธิกุล ลีลารัตนานุกัณณ์, นิวัติ อ่อนฟุ้ง, เยาวนิต แสงเพิ่ม,
รัฐณชัย พงศ์พันธุ์วัฒนา. ระดับความเครียดและ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ [ออนไลน์]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ
11 ม.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.huso.buu.ac.th>